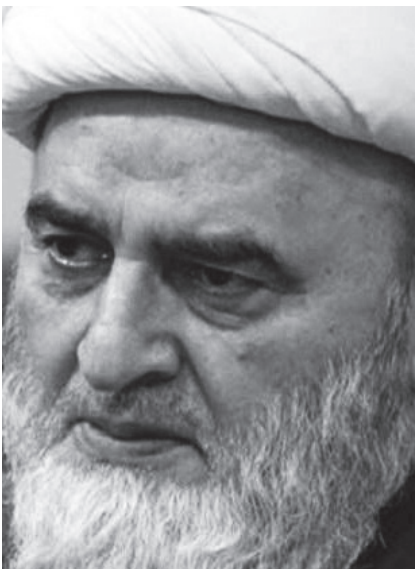

— ناصرالدین انصاری

حجت الاسلام کورانی

مرحوم حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ حسین کورانی یکی از فضیلات نامی بیروت بود. آن مرحوم در سال ۱۳۷۱ق (۱۳۳۱ش/۱۹۵۱م) در شهر یاطردر جنوب لبنان زاده شد و پس از تحصیلات نخستین در ۱۲ سالگی (۱۳۸۳ق) رهسپار نجف اشرف شد و تحت اشراف برادر بزرگش جناب آیت الله حاج شیخ علی کورانی به تحصیل علوم دینی روی آورد. وی ادبیات را نزد برادرش و سطوح را نزد حضرات آیات: سیدعلاءالدین حکیم، شیخ یوسف فقیه، شیخ محمود ذریاب اصفهانی و سید محمود هاشمی شاهرودی فراگرفت. در سال ۱۳۸۹ق در حوادث سیاسی عراق دستگیر و از عراق اخراج شد و به لبنان بازگشت و مدتی در دروس علامه شیخ محمد مهدی شمس الدین شرکت کرد. سپس به قم آمد و سالیان فراوان در دروس حضرات آیات: شیخ مصطفی اعتمادی، شیخ علی احمدی میانجی، سید مهدی روحانی، سید موسی شبیری زنجان، سید کاظم حائری، شیخ یوسف صانعی، سید محمد موسوی زنجان و شیخ محمد هادی معرفت شرکت و مبانی علمی اش را استوار کرد، اما در سال ۱۳۹۸ق به وسیله رژیم شاه بازداشت و از ایران اخراج شد. ایشان پس از اخراج به بعلبک رفت و در مدرسه الامام المنتظر به تدریس پرداخت و با پیروزی انقلاب اسلامی دوباره به ایران بازگشت و در اهواز مستقر شد و مدیریت بخش عربی رادیو اهواز را به عهده گرفت. سپس به تهران آمد و سرپرستی، مدیریت و تبلیغات عربی در وزارت ارشاد و بخش عربی رادیو تهران را پذیرفت و مجله الامة را منتشر کرد. در سال ۱۹۸۶م (۱۴۰۷ق) به لبنان رفت و همراه شهید سید عباس موسوی عضو شورای رهبری حزب الله شد، اما پس از شهادت وی او هم از فعالیت های سیاسی کناره گرفت و به تألیف و ترجمه و تبلیغ دین به ویژه برای بانوان در مسجد امام رضا (علیه السلام) پرداخت و سخنرانی هایش که از رادیو صوت المستضعفین پخش می شد، تأثیر فراوانی بر بانوان و جوانان لبنان داشت.

آثارش عبارتند از:

فی محراب کربلا (۷ ج)

آداب شهر رمضان

کرامات المعصومین

فی محراب فاطمة الزهراء

حول رؤية المهدي المنتظر

آداب عصر الغيبة

المقتل الوجيز

ایام معلومات

الی ضیافة الله مع رسول الله (ص)

مناهل الرجاء (آداب شهر رجب و شعبان و رمضان)

ترجمه «وصیت نامه امام خمینی» به عربی

ترجمه «جهاد اکبر امام خمینی» به عربی
 ترجمه «رسائل عرفانی امام خمینی» به عربی
 ترجمه کتاب «قلب سلیم» شهید دستغیب
 ترجمه کتاب «منازل الآخرة» محدث قمی
 ترجمه کتاب «سیمای فرزندگان» رضا مختاری

آن مرحوم در ۶۷ سالگی بر اثر ابتلا به بیماری سرطان در روز پنج‌شنبه ۱۲ محرم الحرام ۱۴۴۱ق (۲۰ شهریور ۱۳۹۸ش) درگذشت و پیکرش به قم انتقال داده شد و پس از تشییع در روز شنبه ۲۲ شهریور و نماز حجت الاسلام والمسلمین حاج سید محمد سعیدی در یکی از حجرات صحن حرم مطهر حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد.

آیت الله علامی هشترودی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج میرزا محمد علامی هشترودی یکی از علمای مشهور حوزه علمیه قم بود. معظم له در سال ۱۳۴۲ق (۱۳۰۲ش) در روستای سراسکند از توابع هشترود در خانواده‌ای روحانی زاده شد. پدرش مرحوم حجت الاسلام حاج میرزا محسن و مادرش خواهر آیت الله سید جلال الدین انتظاری بود. دوران کودکی را در محضر پدر بزرگوارش به آموختن قرآن و گلستان و نصاب و تاریخ معجم و کیله و دمنه پرداخت و در ۱۵ سالگی به تبریز رفت و ادبیات را نزد میرزا محمود انصاری و شیخ علی اکبر نحوی اهری و شرح لمعه را از آقایان: سید حسن انگجی و سید ابراهیم دروازه‌ای و سید مهدی انگجی و رسائل و مکاسب را از آیات معظم: حاج میرزا محمود دوزدوزانی و حاج میرزا فتاح شهیدی فراگرفت. در سال ۱۳۳۰ش (۱۳۷۰ق) به حوزه علمیه قم آمد و کفایة الاصول را نزد آیت الله مرعشی نجفی و فلسفه را نزد مرحوم علامه طباطبایی و آیت الله سید ابوالحسن رفیعی قزوینی آموخت و پس از آن در دروس آیات عظام: آقای بروجردی، حجت کوه‌کمری، امام خمینی، شریعتمداری، محقق داماد و گلپایگانی حاضر شد و بهره‌های فراوانی برد. ایشان این درس‌ها را با مرحوم آیت الله حاج سید محمد فاطمی ابهری^۱ مباحثه و علاوه بر آن سطوح عالی را نیز تدریس می‌کرد. چند سالی هم به تهران مهاجرت کرد و به تدریس و تألیف و اقامه جماعت در مسجد امام حسین در کوچه شیخ مهدی پرداخت. سپس به قم بازگشت و به تدریس و تألیف و اقامه جماعت در مسجد رسول اکرم واقع در خیابان آیت الله کاشانی پرداخت و به امور مرجعیت اشتغال و از گروهی از اساتیدش اجازات اجتهاد و روایی داشت.^۲

آثار (چاپی) او عبارتند از:

ایضاح المطالب (شرح مکاسب ۱۲ ج)

توضیح المسائل

مناسک حج

جدیدترین استفتائات و مسائل روز

مجمع المسائل

سیمای اقتصاد اسلامی (۲ ج)

و آثار غیر چاپی اش عبارتند از:

تقریرات درس فقه آیت الله بروجردی (بحث طهارت)

۱. انصاری، ناصرالدین، اختران فضیلت، ج ۱، ص ۶۱۴-۶۱۵.

۲. الوان سازخونی، محمد، گلشن ابرار (آذربایجان)، ج ۲، ص ۳۲۸-۳۲۱.

تقریرات درس فقه آیت الله حجت (بحث بیع)
 تقریرات درس فقه آیت الله گلپایگانی
 تقریرات درس اصول امام خمینی
 رساله در اصول دین
 جامع الروایات
 فاطمة افضل اسوة للنساء
 علم امیرالمؤمنین (ع)
 شرح قسمتی از اسفار
 المتفرقات و المطالب

آن مرحوم در ۹۶ سالگی در روز چهارشنبه ۲۰ آذرماه ۱۳۹۸ ش (۱۴ ربیع الثانی ۱۴۴۱ق) بدرود حیات گفت و پیکرش صبح پنجشنبه پس از تشییع و نماز آیت الله سبحانی بر آن در قبرستان شیخان به خاک سپرده شد.

آیت الله شرف الدین

مرحوم آیت الله سید عبدالله شرف الدین عالم نامی شهر صور و یکی از مشاهیر جنوب لبنان بود. وی در شب جمعه ۱۴ رمضان ۱۳۴۵ق (۲۶ اسفند ۱۳۰۵ش) در روستای شحور از توابع صور در بیت علم و فقاہت زاده شد. پدرش متکلم نامی شیعه آیت الله سید عبدالحسین موسوی شرف الدین (۱۲۹۰-۱۳۷۷ق) صاحب المراجعات و النص والاجتهاد و جدش آیت الله سیدیوسف شرف الدین (م ۱۳۳۴ق) از شاگردان آیات عظام: میرزا حبیب الله رشتی و شیخ محمد حسین کاظمی بود.

در سه سالگی به صور آمد و در کودکی قرآن را نزد سید نورالدین اخوی آموخت و پس از آن دروس دینی را نزد پدر بزرگوارش آغاز کرد و ادبیات و سطوح را نزد او آموخت و در کنار آن در تألیفات پدرش یار و مددکار او بود. برایش از کتاب های مختلف مطالب را گردآوری و تنظیم می کرد، می خواند، می نوشت، تصحیح و تنقیح می کرد و اسلوب بحث در تاریخ و کلام و حدیث و نقادی مواضع خلافت و امامت را از او یاد می گرفت. این دوره از عمرش تأثیر فراوان در شکل گیری حیات علمی وی داشت. در ذیقعه سال ۱۳۷۳ق (تیرماه ۱۳۳۳ش) رهسپار قم و ملازم مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد کرمی شد و ۱۵ سال از سرچشمه علوم وی سیراب شد. علاوه بر ایشان در درس فقه و اصول آیات عظام: بروجردی، شریعتمداری، امام خمینی و گلپایگانی هم شرکت و مبانی علمی اش را استوار کرد. وی در این زمان به مطالعات گسترده درباره رجال و تاریخ و تراجم و فرق و مذاهب و سفرهای علمی و دیدار از کتابخانه های قم و مشهد و اصفهان و هند و پاکستان و سوریه و عراق و لبنان پرداخت و فواید گوناگون از این دیدارها و سفرها برگرفت. او در قم به جز تحصیل به تدریس و تألیف هم اشتغال داشت و آثار متعددی پدید آورد. در آنجا با نواده مرحوم آیت الله العظمی حاج آقا حسین طباطبایی قمی ازدواج کرد و از این رهگذر با جناب مرحوم آیت الله سیدرضا صدر شد. هر دو داماد مرحوم حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ حسن غروی، داماد مرحوم آیت الله قمی هستند. وی در سال ۱۳۸۸ق به زادگاهش بازگشت و در شهر صور به عنوان قاضی محاکم جعفری به قضاوت و امامت جماعت و تألیف و تحقیق پرداخت و به عنوان یادگار پرافتخار بیت شرف الدین در لبنان و جهان تشیع مطرح بود.

آثارش عبارتند از:

مع موسوعات رجال الشيعة (۳ ج)

در این کتاب که اوج تحرش در علوم رجال و تراجم و تاریخ و کتاب شناسی را نشان می دهد، به تصحیح اخطاء و اشتباهات کتاب های: الذریعة، طبقات اعلام الشیعة، اعیان الشیعة، مستدرک اعیان الشیعة (نوشته: حسن الامین)، امل الآمل، انوار البدرین (نوشته: شیخ حسین قدیحی بحرانی)، ماضی النجف و حاضرها (نوشته: شیخ جعفر آل محبوبه)، فوائد الرضویة، (نوشته محدث قمی) موارد الاتحاف فی نقباء الاشراف و منیة الراغبین فی طبقات النسائین (هر دو نوشته سید عبدالحسین کمونه)، شهداء الفضیلة (نوشته: علامه امینی) و رجال نجاشی می پردازد. این کتاب به وسیله مؤسسه کتاب شناسی شیعه به چاپ رسیده است.

تکمیل و تنقیح و استدراک: بغیة الراغبین فی آل شرف الدین (۲ ج)

وی در جلد اول این کتاب که نوشته پدر بزرگوارش است، به رفع نواقص متن و افزودن پاورقی ها پرداخته، اعلام آل شرف الدین و صدرالدین را که پس از تألیف کتاب به شهرت علمی رسیده اند معرفی کرده و مجموعه ارزنده ای را در شرح حال خاندان صدر و شرف الدین فراهم کرده است.

معجم رجال الشیعة (۳۰ ج غیر چاپی)

آن مرحوم در ۹۳ سالگی در روز یکشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۴۴۱ (۱۹ آبان ۱۳۹۸ ش) چشم از جهان فرو بست و پیکرش پس از تشییع و نماز آیت الله سید محمد علی امین در روضه الزهراء (صور) به خاک سپرده شد.

در پی درگذشت ایشان پیام های تسلیت متعددی از سوی مراجع عظام تقلید صادر شد. آیت الله العظمی صافی در پیام خویش فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

والذین اذا أصابهم مصیبة قالوا انا لله وانا اليه راجعون

تأثرنا لخبر رحلة المحقق العلامة السيد عبدالله شرف الدین تغمده الله برحمته الواسعة.

فقد كان بقية الأسرة الصالحة من ابناء المحقق الكبير والعالم الجليل والشخصية المضيئة في سماء الإسلام و التشييع آية الله السيد عبدالحسین شرف الدین قدس سره.

وانا نتقدم إلى أسرته السادة المحترمين والمؤمنين في لبنان بخالص العزاء. راجين الله تعالى أن يعلي مكانه في الجنة وأن يجزل أجرهم ويرفع شأنهم. ويعزهم بعزة. السلام عليه عند ربّه. وعليهم ورحمة الله وبركاته.

ربيع الأول ۱۴۴۱

لطف الله الصافي

و حضرت آیت الله سبحانی نیز در پیام خویش، نوشتند:

بسم الله الرحمن الرحيم

إنا لله وإنا إليه راجعون

تلقينا بأسى و حزن بالغ نبأ وفاة العلامة الحجة آية الله السيد عبدالله شرف الدین - قدس الله سره - فقد كانت للفقيد خدمات جليلة في تربية الجيل و نشر المعارف.

وهو - قدس الله سره - وليد بيت عامر بالجهاد والعلم، فوالده هو آية الله العظمى السيد عبدالحسین شرف الدین - قدس الله سره - والشعب اللبناني لا ينسى جهاده ضد المستعمرين ولا ينسى ما أسدى من الخدمات الجليلة للمسلمين عامة وللشيعة خاصة، وآثاره العلمية أفضل دليل على أنه علم من أعلام الأمة و فطحل من فطاحلها.

رحم الله الوالد والولد و قدس الله سرهما.

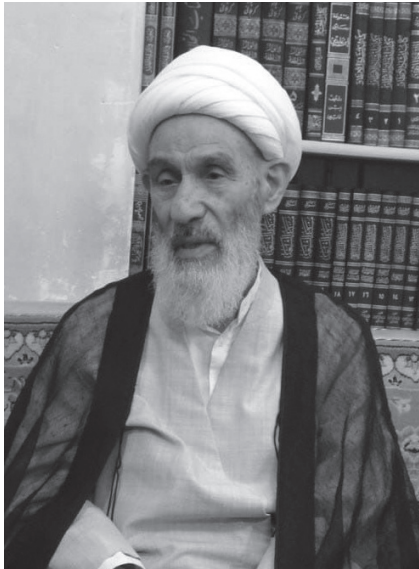
و نحن بدورنا نرفع أسمى آيات التعازي لولي الله الأعظم - عجل الله تعالى فرجه الشريف - والعلماء الأعلام والشعب اللبناني وأسرة شرف الدين سائلين الله سبحانه أن يرفع درجاته ويزق أهل الصبر والسلوان.

جعفر السبحاني

قم المقدسة - مؤسسة الإمام الصادق (عليه السلام)

١٦ ربيع الأول ١٤٤١ هـ

آیت الله روحانی قوچانی

مرحوم آیت الله آقای حاج شیخ عبدالرضا روحانی قوچانی یکی از علمای مشهور تهران بود. معظم له در ربیع الثانی ١٣٤٥ ق (مهرماه ١٣٥٥ ش) در قوچان زاده شد. پدرش مرحوم آیت الله حاج شیخ محمدعلی (آقا کوچک) روحانی قوچانی (م ١٣٤٥ ق) از شاگردان آیات عظام: آخوند خراسانی، شیخ محمدحسین قمشه ای کبیر، سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ علی قوچانی و هم بحث آیت الله سید عبدالهادی شیرازی و مادرش صبیبه محترمه آیت الله شیخ علی قوچانی (م ١٣٣٣ ق) صاحب حاشیه بر کفایه بود. وی در کودکی پدرش را از دست داد و همراه مادرش به نجف بازگشت و در اوآن نوجوانی به تحصیل علوم دینی روی آورد و سطوح عالی به نزد حضرات آیات: سیدسجاد علوی گرگانی (شرح لمعه)، شیخ مجتبی لنگرانی (رسائل و مکاسب) و شیخ صدرا بادکوبه ای (کفایه) آموخت و به دامادی

مرحوم شیخ صدرا نائل شد. سپس در دروس خارج آیات عظام: آقای حکیم، آقای خوبی و حاج شیخ حسین حلی حاضر شد و مبانی علمی اش را استوار کرد و تقریرات درس آنان را نگاشت. وی در سال ١٣٥٨ ش به تهران آمد و به عنوان یکی از نمایندگان آیت الله العظمی خوبی به خدمات دینی و اجتماعی و نیز اقامه جماعت در مسجد آیت الله ثقفی واقع در خیابان پامنار و تدریس خصوصی در منزل پرداخت و در جریان جنگ عراق علیه کویت و آمدن مردم عراق به سوی ایران، به رسیدگی و سرپرستی تعداد بسیاری از مردم مظلوم عراق که در بروجرد ساکن شده بودند قیام کرد. پس از وفات آیت الله خوبی دفتر آیت الله العظمی سیستانی را در تهران تأسیس کرد و نماینده تام الاختیار معظم له در تهران شد و بر فعالیتها و خدماتش افزود و دامنه خدماتش در شهرهای مختلف گسترش یافت. به خصوص در شهر و روستاهای زابل مدارس، مساجد و حسینیه های بسیاری ساخت. همچنین بیمارستان تخصصی الزهراء و مجموعه فرهنگی و خدماتی دارالمؤمنین را ساخت که در آن برنامه های آموزشی از مقطع ابتدایی تا بالاتر از دیپلم برای برادران و خواهران، برنامه های فرهنگی و مذهبی با دعوت از سخنرانان نامی کشور، مجالس دینی و اعتقادی برگزار می شد و در زمینه خدمت رسانی به مستمندان و نیازمندان (تهیه سبد کالا و جهیزیه، حمایت از بیماران، توزیع لباس و لوازم التحریر برای دانش آموزان) فعالیت می کرد. در مشهد مقدس هم مجتمع مسکونی امام رضا (ع) ویژه طلاب را تأسیس کرد. مرحوم استاد محمدهادی امینی درباره او می نویسد:

الشیخ عبدالرضا الروحانی القوچانی، عالم فاضل مجتهد جلیل ورع متواضع... ولم یزل یتوسم بالتواضع والورع و التقوی و طیب الخلق و عذب الحدیث. له تقریرات شیوخه فی الفقه و الاصول.^٣

٣. معجم رجال الفکر فی النجف، ج ٢، ص ٦٢٠.

آن مرحوم در ۹۳ سالگی در روز شنبه ۲۸ محرم الحرام ۱۴۴۱ ق (۶ مهر ۱۳۹۸ ش) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع باشکوه در تهران و قم به نجف اشرف منتقل شد و پس از تشییع مجدد و نماز آیت الله العظمی فیاض در مرقد کمیل بن زیاد نخعی به خاک سپرده شد.

در سوگ فقدان وی، آیت الله العظمی سیستانی فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

انا لله وانا اليه راجعون

جناب مستطاب حجة الاسلام آقای حاج شیخ جواد روحانی قوچانی دامت تأییداته
السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

خبر ارتحال والد معظم جناب حجة الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ عبدالرضا روحانی قوچانی (طاب ثراه) موجب تألم و تأسف فراوان گردید. آن بزرگوار که از خدمت گزاران مخلص دین و مذهب و یاران باوفای مرجعیت بودند در عمر بابرکت خویش خدمات شایانی به حوزه های علمیه و به عموم نیازمندان به خصوص در مناطق محروم کشور ارائه نمودند که همواره مورد تقدیر و تشکر است.

این جانب فقدان آن مرحوم را به جناب عالی و آقایان اخوان و دیگر بستگان محترم تسلیت عرض نموده و از درگاه حضرت احدیت جلّت الاثوه برای ایشان علو درجات و رحمت واسعه الهی و برای همه بازماندگان صبر جمیل و اجر جزیل مسألت دارم. ولا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

۲۸ محرم ۱۴۴۱ هـ

علی الحسینی سیستانی

حجت الاسلام یاسینی

حجت الاسلام والمسلمین حاج سید محمد رضا یاسینی یکی از خطبا و ائمه جماعات مشهور تهران بود. فقید سعید در سال ۱۳۵۰ ق (۱۳۱۰ ش) در کنگاور در یکصد کیلومتری شرق کرمانشاه زاده شد و در کودکی به کرمانشاه آمد. در ۱۴ سالگی (۱۳۲۴ ش) به توصیه آیت الله حاج شیخ فرج الله مومندی به تحصیل علوم دینی روی آورد. نخست ادبیات را نزد حضرات آیات: سید جواد نجومی، سید حسین لاری و سید محمود لاری آموخت و پس از آن شرح لمعه و شرایع را نزد حضرات آیات: حاج شیخ حسن علامی، شیخ احمد آل آقا و حاج سید محمد میبدی فراگرفت. سپس به نجف اشرف مهاجرت کرد و سطوح عالی را نزد آیات عظام: سید اسد الله مدنی، میرزا علی فلسفی و شیخ مجتبی لنگرانی آموخت و پس از آن در درس خارج آیت الله میرزا حسن بجنوردی حاضر شد. در سال ۱۳۳۹ ش به کرمانشاه بازگشت و در سال ۱۳۴۰ رهسپار قم شد و در درس آیات عظام: امام خمینی، شریعتمداری، محقق داماد و آقای گلپایگانی و در درس فلسفه (شرح اشارات) آیت الله منتظری شرکت و مبانی علمی اش را استوار کرد. وی در طول مبارزات روحانیت علیه رژیم شاه بارها به زندان و تبعید رفت و در سال ۱۳۵۶ پس از آزادی از زندان در تهران ماندگار شد و به تبلیغ و سخنرانی در محافل و مجالس دینی پرداخت و پس از چند سال امامت جماعت مسجد حضرت ابوالفضل (ع) در خیابان ستارخان نبش خیابان کوک را بر عهده گرفت و به اقامه جماعت، سخنرانی، تفسیر قرآن و تألیف و تحقیق و تدریس در دانشگاه علوم پزشکی ایران پرداخت. بسیاری از

مجالس وی ضبط شده و برخی به صورت کتاب درآمده است.

تألیفات (چاپی) او عبارتند از:

شرح اسماء الحسنی (۴ ج، ۶ جلد دیگر آن به چاپ نرسیده است) در شناخت صفات جمال و جلال آفریدگار جهان در قرآن کریم
انسان در عرصه هستی (۲ ج) پدیده‌ای با مرز دویی نهایت
تقوا در قرآن - خویشتن بانی -
ایمان و عمل صالح در قرآن کریم
شرح و تفسیر خطبه حضرت زهرا (غیر چاپی)

آن مرحوم پس از عمری ۸۸ ساله در روز شنبه ۱۸ آبان ۱۳۹۸ ش (۱۱ ربیع المولود ۱۴۴۱ ق) بدرود حیات گفت و پیکرش صبح روز دوشنبه ۲۰ آبان پس از تشییع و نماز حجت الاسلام و المسلمین سیدعلی قاضی عسکر در حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) به خاک سپرده شد.

آیت الله العظمی نوری همدانی در پیام تسلیت خویش فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

خبر ارتحال عالم ربانی حجة الاسلام و المسلمین آقای حاج سید محمد رضا یاسینی - رحمت الله علیه - موجب تأسف و تأثر گردید. این روحانی خدمتگزار سالیان طولانی از عمر شریف خود را صرف ترویج فرهنگ اهل بیت نمود و با اقامه جماعت و سخنرانی و تألیف توانست آثار ارزنده‌ای از خود بجای بگذارد.

در دوران معاشرت این جانب با آن مرحوم، صفا و صداقت و تدین را از نزدیک شاهد بودم. این جانب این مصیبت را به خاندان مکرم و علاقمندان ایشان تسلیت عرض نموده و علوم مقام برای آن مرحوم مسئلت می‌کنم.

حسین نوری همدانی

۱۹ آبان ۱۳۹۸

حجت الاسلام کامران

مرحوم حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج میرزا عبدالله کامران ملازاده یکی از ائمه جماعات و مدرسین معروف تبریز بود. فقید سعید در سال ۱۳۴۶ ق (۱۳۰۶ ش) در روستای گویچه سلطان از توابع شهرستان ورزقان زاده شد و تحصیلات نخستین خویش را در زادگاهش فراگرفت. در سال ۱۳۲۲ ش به تبریز رفت و ادبیات عرب را نزد حضرات آیات: سید محمد حسن الهی طباطبایی، میرزا ابوالفضل علمایی، میرزا محمد علی اهری، میرزا علی اکبر مرندی و میرزا محمود انصاری فراگرفت و پس از آن سطوح عالی را نزد حضرات آیات آقایان: میرزا عبدالله مجتهدی، سید مهدی انگجی، سید ابراهیم دروازه‌ای، شیخ حسین شنب غازی، سید علی مولانا، شیخ صادق مدرس و سید هادی خسروشاهی فراگرفت و پس از آن به قم مهاجرت کرد و سطوح عالی را نزد آیات: میرزا علی مشکینی و میرزا باقر مرندی تکمیل کرد. سپس به تبریز بازگشت و خارج فقه و اصول را نزد حضرات آیات: میرزا فتحاح شهیدی، میرزا احمد اهری و میرزا عبدالله مجتهدی آموخت و ملازم مرحوم آیت الله مجتهدی شد و بیش از ۳۰ سال از محضر وی بهره برد و مورد توجه مخصوص وی قرار گرفت. او در این سال‌ها به اقامه جماعت (ظهرها در مسجد آقا سیدعلی حجت واقع در بازار کاه فروشان و شب‌ها در مسجد اردبیلی‌ها واقع در خیابان دانشسرا)، تبلیغ دین و احکام شرعی،

تفسیر قرآن، تدریس ادبیات و منطق و سطوح فقه و اصول (که بیشتر فضایل تبریز از جمله آقایان: شیخ محمدتقی پورمحمدی امام جمعه مراغه، میرزاابراهیم وثوقی، سیدمهدی مرعشی نجفی، میرزاتوکل اکبرزاد و شیخ غلامرضا رحیمی^۴ نزد وی درس خوانده و شاگرد او هستند) و سخنرانی در محافل مذهبی و تألیف پرداخت و بیش از ۶۰ سال جان و کام مؤمنان را با قرآن و احکام و احادیث اهل بیت شیرین کرد. وی بر اثر تدریس مکرر بر متون درسی احاطه کامل داشت و بیشتر آنها را از حفظ بود.

برخی از آثار غیرچاپی اش عبارتند از:

خلاصه منطق

آیات و روایات

کشکول

آن مرحوم در ۹۲ سالگی در روز دوشنبه ۲۰ آبان ۱۳۹۸ (۱۳ ربیع الاول ۱۴۴۱ق) چشم از جهان فرو بست و پیکرش پس از تشییع در روز چهارشنبه ۲۲ آبان و نماز حجت الاسلام والمسلمین سیدمحمدتقی آل هاشم امام جمعه تبریز در وادی رحمت به خاک سپرده شد.

آیت الله العظمی سبحانی در پیام تسلیت خویش فرمودند:

انا لله وانا اليه راجعون

درگذشت عالم ربانی حضرت حجت الاسلام والمسلمین میرزا عبدالله کامران را با کمال تأسف و تأثر دریافت نمودم.

عزیز تازه درگذشته از دوستان دیرینه ما بود و عالمی بود فاضل و عامل به تمام معنا و از نظر اخلاق هم در درجه بالا بود؛ اخلاق و زندگی او برای ما اسوه و الگو بود.

خداوند منان روح او را شاد کند، به بازماندگان وی صبر دهد، درجه او عالی است عالی تر بفرماید.

ان شاء الله علمای تبریز و اطراف تبریز از ایشان تجلیل می کنند، تجلیل از او تجلیل از علم و تقواست.

آیت الله میرمحمدی

مرحوم آیت الله آقای حاج سیدابوالفضل میرمحمدی یکی از علمای مشهور حوزه علمیه قم بود. فقید سعید در اول مهرماه ۱۳۰۲ ش (۱۲ صفرالآخر ۱۳۴۲ق) در روستای زاویه از توابع زرنند ساوه در خانه حاج سیدحسین زرنندی از تجار محترم زرنندیه زاده شد و پس از تحصیلات نخستین در سال ۱۳۲۰ رهسپار قم شد و پس از تحصیل ادبیات، سطوح عالیّه را نزد حضرات آیات: شیخ موسی عباسی زنجانی (رسائل)، سیدحسین قاضی (مکاسب)، سیدشهاب الدین مرعشی نجفی و علامه طباطبایی (کفایه) و میرزا اسحاق آستارایی (شرح تجرید) فراگرفت و پس از آن در دروس خارج آیات عظام: بروجردی، حجت و به ویژه مرحوم آقای محقق داماد که ۱۵ سال در دروس فقه و اصول ایشان شرکت کرد حاضر شد و مبانی فقهی و علمی خویش را استوار کرد و تقریرات دروس آنان را نگاه داشت و به تدریس سطوح عالیّه هم پرداخت که از جمله شاگردانش مرحوم آیت الله سیدجعفر مرتضی عاملی بود. وی از اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم بود که همواره امضایش ذیل اعلامیه های جامعه علیه رژیم شاه دیده می شد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی به خدمت به نظام در سمت های گوناگون چون ریاست هیئت گزینش قضات، دادگاه

۴. الوان ساز خوبی، محمد، گلشن ایبار (آذربایجان)، ج ۰۲، ص ۴۲۵-۴۲۷.

انقلاب اسلامی قم، شعبه دوم دیوان عالی کشور و همکاری با آیت الله شهید بهشتی در تهیه و تدوین لوایح قضایی و کیفری، دانشکده الهیات دانشگاه تهران و عضویت در شورای عالی قضایی، مجلس خبرگان رهبری (از استان تهران و مرکزی)، جامعه مدرسین و هیئت عفوامام پرداخت و علاوه بر آن به تدریس در حوزه علمیه قم و دانشکده الهیات دانشگاه تهران، تألیف و تفسیر قرآن، امامت جماعت (ظهر و شب) در مسجد معصومیه واقع در خیابان آیت الله حائری و مباحثه فقه و تفسیر با حضرات آیات: سید مهدی روحانی، علی احمدی میانجی، سید موسی شبیری زنجانی، احمد آذری قمی، سید اسماعیل موسوی زنجانی، سید عبدالکریم موسوی اردبیلی و احمد پایانی اردبیلی پرداخت که تا روزهای واپسین عمر شریفش ادامه داشت. وی عالمی متواضع، ساده زیست، خوش اخلاق،

خوش مجلس و مردمی بود که هر سال در ایام فاطمیه یا محرم و صفر به زادگاهش می رفت و اقامه جماعت و مجلس عزای مردم زادگاهش از فیض حضورش بهره مند شوند. او یکی از مفسران و دانشمندان علوم قرآنی حوزه علمیه بود که آثار ماندگارش موجب پرشدن خلأی در جهان تشیع شده است.

تألیفات چاپی اش عبارتند از:

تفسیر بلاغ (۴ ج، تفسیر کامل قرآن)

بحوث فی تاریخ القرآن و علومه

تاریخ و علوم قرآن

ثلاث دراسات فی الفقه (قاعده لا ضرر) (تقریر درس آیت الله داماد)، قاعده لا حرج (نوشته حاج ملا احمد نراقی)،

رساله فی تصحیح اسماء المشتبه (از مرحوم نراقی)

هل يجوز التعزیر بالحبس او بالمال

زندانی و زندانی در اسلام

تفسیر جزء ۳۰ قرآن

مجموعه مقالات (در مجله نور علم و مجله مقالات و بررسی ها و مجله دادگستری)

گوناگون (کشکول، در ۱۱ بخش: ائمه اطهار (ع)، علمای اسلام، علمای معاصر، نکات تفسیری و فقهی، حکایات و

اطلاعات آماری)

ناسخ و منسوخ در قرآن

آن مرحوم در ۹۴ سالگی در بامداد روز یکشنبه ۳ آذر ۱۳۹۸ (۲۶ ربیع الاول، ۱۴۴۱ق) چشم از جهان فرو بست و پیکرش در روز دوشنبه پس از تشییع شایسته و باشکوه و نماز اخوالزوجه گرامی اش آیت الله العظمی شبیری زنجانی بر آن در کنار مرقد دوستانش آیات عظام: سید مهدی روحانی و احمدی میانجی در مسجد شهید مطهری حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد و در غم فقدانش پیام های تسلیت فراوان صادر شد. مقام معظم رهبری در سوگش چنین نگاشت:

بسم الله الرحمن الرحيم

درگذشت عالم پرهیزکار آیه الله آقای حاج سید ابوالفضل میر محمدی (رحمة الله علیه) را به خاندان مکرم و فرزندان

محترم و دیگر بازماندگان و به همه‌ی ارادتمندان و دوستان ایشان تسلیت عرض می‌کنم. این عالم بزرگوار عمر بابرکتی را با نزاهت و سلامت نفس گذرانیده و در دوران جمهوری اسلامی منشأ خدمات بوده‌اند، سال‌ها نمایندگی در مجلس خبرگان و عضویت در شورای عالی قضائی و نیز اشتغال در دانشگاه در شمار مسئولیت‌های ایشان بود. از خداوند متعال مغفرت و رحمت و حشر با اجداد طاهرین را برای ایشان مسألت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای

۳ آذر ۱۳۹۸

حجت‌الاسلام اخلاقی

مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ نادر علی اخلاقی یکی از علمای نامی قوه‌باغ افغانستان به شمار بود. فقید سعید در سال ۱۳۰۰ ش (۱۳۴۰ ق/۱۹۲۱ م) در روستای میان ده آهین از توابع قوه‌باغ در خانه مآبرات که روحانی منطقه بود زاده شد و پس از تحصیلات نخستین نزد پدر بزرگوارش در سال ۱۳۲۴ ش به قریه سه ده قوه چه رفت و نزد آیت‌الله شیخ عزیزالله غزنوی ادبیات و سطوح فقه و اصول را فراگرفت. سپس در سال ۱۳۳۲ ش رهسپار نجف اشرف شد و فلسفه و سطوح عالیہ را نزد حضرات آیات: شیخ کاظم تبریزی، شیخ مجتبی لنگرانی، شیخ صدرا بادکوبه‌ای، سیدمرتضی فیروزآبادی و شیخ محمدرضا اوحدی قوه‌باغی فراگرفت و بر تدریس آنها مسلط شد. سپس به توصیه آیت‌الله العظمی حکیم به زادگاهش بازگشت و به خدمات علمی و دینی و اجتماعی پرداخت و بیش از نیم قرن به تدریس سطوح عالیہ و ادبیات و تربیت ده‌ها نفر از فضایل مناطق: قوه‌باغ، جاغوری، ناهور و مالستان و قضاوت بین مردم و رفع دعاوی و حل مشکلات فقهی آنان اشتغال داشت. او یک حوزه سیار بود و به هر روستایی که می‌رفت طلاب هم به دنبالش برای فراگیری علوم می‌رفتند و حوزه درسی پرفیض و بابرکتی داشت و از هیبت و ابهت و صلابت برخوردار بود. در دوران جهاد مردم افغانستان علیه شوروی از اقدامات خود دست برنداشت و پشت و پناه مردم بود و فرزندش شیخ غلامعلی منیر هم در جهاد علیه متجاوزان به شهادت رسید. او الگوی زهد و تقوا و مصابرت و استقامت و مؤسس مدرسه خاتم‌الانبیاء قوه‌باغ و رئیس شورای علمای شیعه قوه‌باغ بود و از اکثر مراجع قم و نجف سمت نمایندگی را بر عهده داشت.

آن مرحوم در حدود ۱۰۰ سالگی در روز یکشنبه ۱۹ آبان ۱۳۹۸ ش (۱۲ ربیع‌الاول ۱۴۴۱ ق) در کابل بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع باشکوه در روز دوشنبه در قبرستان جدید غرب کابل (شهرک سبز) به خاک سپرده شد.